

ØSTGRØNLAND EFTER KRIGEN

Af inspektør *Jørgen Borchersen*

Fra kolonien Angmagssaliks anlæggelse i 1894 har Østgrønland været betragtet som et særligt område, der administreredes direkte fra København. I realiteten blandede Styrelsen sig ikke meget i Østgrønlands forhold. Området blev kun sjældent inspiceret fra København, og den lokale administration: kolonibestyreren og – særlig i koloniens første år – præsten havde ret frie hænder. De var dog naturligvis bundet af en instruks, som ikke åbnede muligheder for mange sidespring.

I 1933 blev Ejnar Mikkelsen udnævnt til inspektør for Østgrønland, og han foretog herefter hvert år inspektionsrejser herop, så vidt muligt til begge distrikter. Et enkelt år påtog han sig at overvintre i Angmagssalik for at afløse den pludseligt afdøde kolonibestyrer Rassow, for hvem en afløser vanskeligt kunne skaffes inden besejlingssæsonens afslutning. Ejnar Mikkelsen havde allerede tidligere vist sin store interesse for Østgrønlands udvikling og dets befolknings velfærd ved sin indsats for anlæggelsen af kolonien Scoresbysund i 1924/25. Hans virke som inspektør for Østgrønland var da også inspireret af meget varme følelser for befolkningen, som gav sig praktiske udslag i, at han ad privat vej skaffede penge til afhjælpning af nød under sygdomsperioder og i det hele taget til sociale foranstaltninger. I 1950 ønskede han at træde tilbage på grund af alder, og hans stilling nedlagdes. I 1951 udnævntes kolonibestyrerne i Angmagssalik og Scoresbysund til inspektører, og man gik i realiteten tilbage til den administrationsform, som eksisterede indtil Ejnar Mikkelsens tid.

I mellemtiden havde Østgrønland dog fået sine egne delvis folkevalgte råd.

Dette skete i 1947, idet Grønlands Styrelse da udstedte „Administrative bestemmelser for Østgrønland“, som er det første grundlag for østgrønlændernes deltagelse i eget styre. Nu i 1962/63 indføres i Østgrønland de samme former for lokalstyre som i det øvrige Grønland. I 1961 fik Scoresbysund og Angmagssalik egne landsrådsmedlemmer og fra de ordinære kommunalbestyrelsesvalg i 1963 også sine egne kommunalbestyrelser, og i løbet af den nærmeste tid vil administrationsforholdene i enhver henseende blive som i Vestgrønland.

En periode i Østgrønlands historie er således endt, og det kan måske være af interesse at se lidt på den udvikling, der er sket, siden 1947 da de første råd „Østgrønlændernes råd“ i henholdsvis Scoresbysund og Angmagssalik blev oprettet.

Som mønster for rådernes sammensætning tog man de vestgrønlandske sysselråd. De kom derfor til at bestå af et antal valgte grønlandske medlemmer plus de udsendte, som havde opholdt sig i landet mere end to år, dog således, at de danske medlemmers antal ikke måtte overstige de grønlandske. Kolonibestyreren var rådets formand.

Rådets opgaver var de samme, som varetoges af de vestgrønlandske kommuneråd og sysselråd, nemlig at administrere en kasse, hvis indtægter i begyndelsen tilvejebragtes ved afgifter, som Styrelsen betalte af de fastansattes lønninger og af de indhandlede produkter, og fra 1951 af forbrugsafgifter på forskellige luksusbetonede varer. Af udgifter, som kunne afholdes af rådernes kasser, må først og fremmest nævnes de sociale: Hjælp til enker og faderløse, alderdomsunderstøttelse, invalideunderstøttelse, alt til samme takster, som benyttedes på vestkysten. Desuden kunne rådene give lån til husbygning, til anskaffelse af erhvervsredskaber og til erstatning for mistede erhvervsredskaber. Rådene kunne også – lige som landsrådet – over for Styrelsen give forslag til love og bestemmelser (f. eks. fredningsbestemmelser) som skulle gælde for det pågældende område.

Der havde ikke før været noget organiseret retsvæsen i Østgrønland, og det siger noget om befolkningens almindelige adfærd, at et sådant ikke havde været følt som nogen nødvendighed. Men nu tillagdes der rådene domsmyndighed over for den lokale befolkning. Retstrætter og forbrydelser kunne pådømmes af en ret, som bestod af 4 af distriktsrådets medlemmer, hvoraf 2 skulle være valgte medlemmer. De enkelte valgte medlemmer udøvede politimyndighed over for befolkningen i det område, som havde valgt dem. De udsendte forblev under dansk ret, og politimyndighed i forhold til disse udøvedes af inspektøren.

Som tidligere antydte hed rådene henholdsvis „Østgrønlandernes råd i Angmagssalik“ og „Østgrønlandernes råd i Scoresbysund“. Disse noget uhåndterlige benævnelser var meget hurtigt i daglig tale blevet ændret til „Kolonirådene“. Da minister Kjærbøl i 1956 besøgte Østgrønland, foretog han – efter indhentet tilslutning fra rådene – den ændring i de „Administrative bestemmelser“, at rådene fremtidig skulle benævnes „Distriktsrådene“ i Scoresbysund og Angmagssalik. Endvidere ændredes rådernes sammensætning derhen, at kun visse af de udsendte skulle være faste medlemmer, således at distriktsrådet i Scoresbysund kom til at bestå af inspektøren som formand, præsten og lægen plus 6 valgte medlemmer og i Angmagssalik af inspektøren, præsten, lægen, skolelederen og 13 valgte medlemmer. De valgte medlemmer var altså herefter altid i absolut flertal, og de faste medlemmer indtog alle stillinger, som havde nær relation til befolkningens ve og vel.

I befolkningens økonomiske vilkår kan der noteres ganske gode fremskridt i de 15 år, de folkevalgte råd har eksisteret. Lige efter krigen var befolkningen i begge

I Angmagssalik kan man endnu bruge en ulo.

distrikter fattig, vel nok mest i Angmagssalik distriktet, da Scoresbysund'ernes for små indtægter i nogen grad opvejedes af, at de havde forholdsvis rigeligt med kød. Begge steder var den absolut dominerende næringsvej sælfangst, og den kontante indtægt opnåedes ved salg af spæk og sælskind. Fangerne i Scoresbysund havde den fordel, at de alle boede ret koncentreret omkring handelsstedet og derfor havde adgang til hurtigt at omsætte deres produkter. Desuden indhandlede ikke spæk i Ang-

magssalik. I Angmagssalik bor kun et fåtal af erhververne i nærheden af byen – befolkningen er spredt på adskillige større og mindre bopladser.

Da sælskindspriserne i 1950'erne begyndte at stige, kunne denne fordel langt lettere udnyttes af fangerne i Scoresbysund, som hidtil havde ladet mange skind gå til spilde, da det simpelt hen var lige så god økonomi at anvende dem til hundefoder som at indhandle dem, og fangernes indtægter bedredes hurtigt både som følge af større priser, men også som følge af en hastig produktionsforøgelse. Skindindhandlingen var ca. 500–1000 skind om året i fyrreerne og den kulminerede i 1957 med 6800 stk.

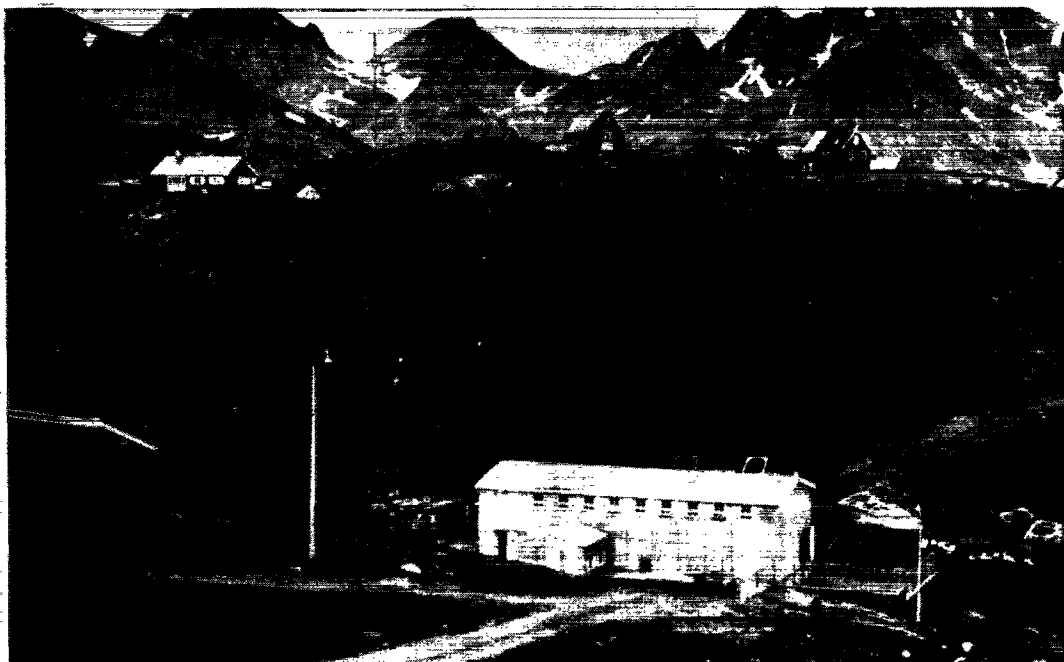
I Angmagssalik distriktet kneb det lidt mere med at få produktionen i vejret, selv om indtægterne naturligvis blev bedre som følge af de højere sælskindspriser. Der fandtes ganske vist små depoter ved de større bopladser, men de udnyttedes kun i ringe grad af befolkningen til indhandling, og pladsforholdene for handelsvarer var så små, at vareudvalget ikke kunne animere nogen større lokal handel. Dette forhold bedredes så småt allerede omkring 1950, da der oprettedes butikker med forholdsvis god plads og muligheder for et rigeligere varesortiment ved Kap Dan og Kungmiut. I 1956 blev der bygget butikker og spækhuse ved Tiniteqiliq, Isortoq og Sermiligaq. Ved disse foranstaltninger opnåedes det, at befolkningen fik større interesse for at skaffe sig pengeindtægter, og distriktets samlede indhandling af sælskind, som var for nedadgående, steg fra 4–5000 stk. om året i slutningen af fyrreerne til 7–8000 stk. om året i slutningen af halvtredserne.

Det egentlige skred i den økonomiske udvikling i Angmagssalik distrikt skyldes dog ikke opgangen i indhandling af sælprodukter, men igangsættelsen af et helt nyt erhverv nemlig torskefiskeriet. Man havde længe været klar over, at der var torsk i Angmagssalik distrikt, og lidt indhandling af torsk til tørring havde også været i gang i nogle år ved Skjoldungen og Kungmiut, da vicedirektør Magnus Jensen i 1957 på sin inspektionsrejse blev klar over, at torsken fandtes i endog meget store mængder i Angmagssalikfjorden særlig i nærheden af Kungmiut. Det besluttedes da at sende m/s Kaskelot til Kungmiut i 1958 som salteskib, og resultatet var en helt forbløffende stor indhandling af torsk til saltning. Der indhandlede i 1958 ialt 474 tons torsk ved Kungmiut. I 1960 nåede fiskeriet sin foreløbige kulmination med ialt 983 tons. De varierende storisforekomster har i de mellemliggende og efterfølgende år forårsaget mindre nedgange, og i 1962 må mæslingeepidemien tage sin del af skylden for, at fiskeriet var endnu mindre end i 1961. Torsken står ved Kungmiut hele året, men vinterens meget varierende vejr- og isforhold gør, at udbyttet er noget uregelmæssigt. Den største fangst, der er opnået i en vintermåned, skete i januar 1963, hvor udbyttet var over 50 tons torsk til tørring. Fiskeriet foregik gennem huller i isen ganske nær ved udstedet. Ved Skjoldungen har der i nogle år været drevet

*Angmagssalik – blå, gule, grønne og røde huse spredt udover
det grønne fjeld – er en fredelig idyl.*

noget fiskeri, fra 1957 understøttet af en Handelen tilhørende fiskekutter „Kunutsi“. Resultatet har ikke været strålende. Sæsonen er meget kort, den omfatter kun september og oktober. Fangsterne har været varierende: i 1959 var den nede på 7 tons og i 1961 på sit hidtil højeste 78 tons. I Tiniteqilaq som er et udpræget sælfangststed, har der været indhandlet torsk til tørring i 1961 og 1962. Heller ikke her kommer man op på store tal: i 1961 53 tons og i 1962 knapt 50 tons, men det giver et kærkomment supplement til de øvrige gode indtægter ved salg af sælskind. Fiskeriet drives i Tiniteqilaq næsten udelukkende af børn og meget unge. Ved Kap Dan har der været indhandlet torsk til tørring siden 1958 med beskedent udbytte. Da der dog ikke var tvivl om, at stedet var ganske fiskerigt, forsøgte det i 1961 at placere et gammelt færingerskib som saltskib derovre, og resultatet blev en samlet indhandling i 1961 på ca. 150 tons. Det ser ud til, at der er gode fremtidsmuligheder for fiskeriet ved Kap Dan. Stedet ligger ud for fjordmundingen lige ved det åbne hav, og fangsten har altid måtte foregå i et meget uroligt farvand. Kap Dan-fangerne er som en følge heraf blandt Grønlands dygtigste kajakfangere, og der er grund til at tro, at deres fortrolighed med fangst på det åbne hav vil gøre dem særlig velegnede til fiskeri i det til tider meget urolige og til tider af storis dækkede hav, hvor torsken jævnligt optræder i meget store mængder.

Angmagssaliks nye og store elektricitetsværk.

Det ses altså, at der har været en god udvikling i erhvervsforholdene i Østgrønland i de senere år. Den indhandlede produktion betales i

1951/52 i Angmagssalik med kr. 36.500 og i 1960 med 510.000
og i 1951/52 i Scoresbysund med kr. 32.500 og i 1960 med 158.000

En forudsætning for denne udvikling har været, at befolkningen har haft let adgang til anskaffelse og fornyelse af erhvervsredskaber. Heri har distriktrådets kasse sin meget store andel. Der er af kassen udbetalt utallige lån til anskaffelse af rifler, fiskeliner, sælgarn mm., og fiskeriet i Kungmiut og Kap Dan har kun kunnet komme i gang så hurtigt, fordi distriktrådskassen har været i stand til at udlåne de nødvendige midler til anskaffelse af både. I det sidste par år har erhvervsstøttefonden også givet lån til mange motorbåde i Angmagssalik distrikt. Der findes i Angmagssalik distrikt i øjeblikket ca. 130 robåde og ca. 40 åbne motorbåde tilhørende befolkningen.

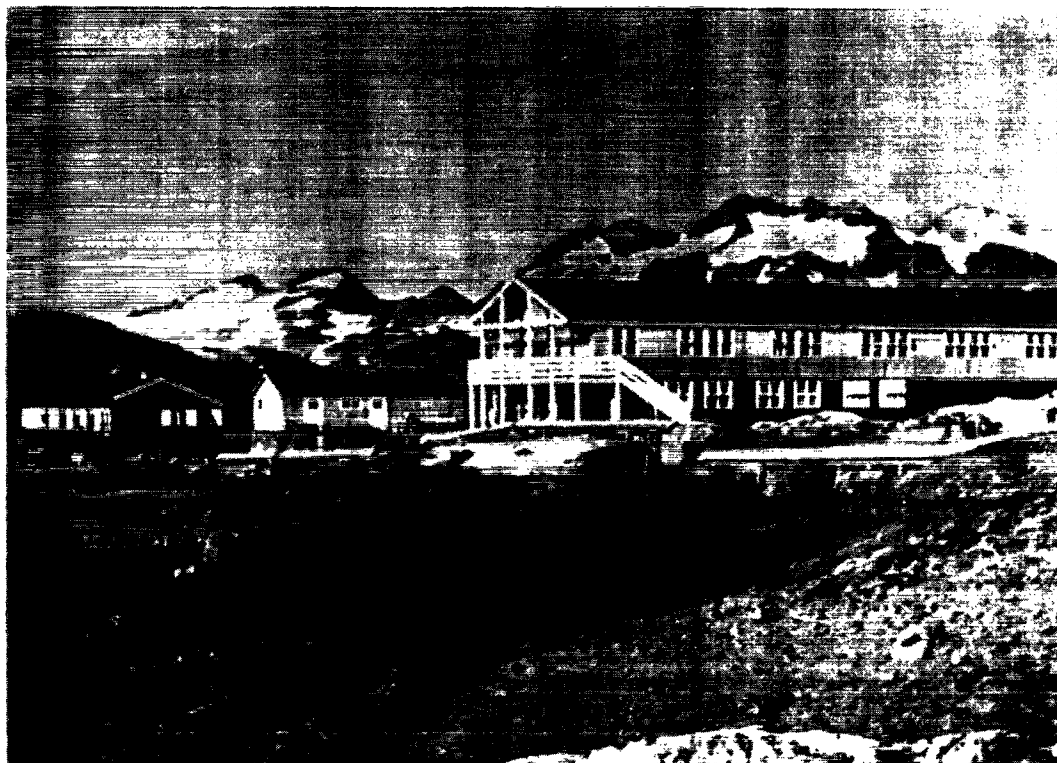
Også i befolkningens boligforhold er der sket en udvikling til det bedre. I Scoresbysund har boligstandarden fra stedets grundlæggelse i 1925, hvor hver familie gratis fik tildelt et nyt træhus, været bedre end i Amagssalik, hvor man på det tidspunkt endnu kun benyttede de gamle grønlandske jordhuse. I Scoresbysund har det derfor

Kungmiut har i de sidste år været en travl byggeplads, hvis lyde fra sav og hammer har givet genlyd ud over fjorden.

været forholdsvis let med de eksisterende lånemuligheder – lån fra distriktsråds-kassen og fra 1951 fra boligstøttefonden – at opretholde en ganske god standard, som står på højde med Vestgrønlands. I Angmagssalik distrikt har udviklingen været den, at befolkningen fra at leve spredt på mange små bopladser – mere eller mindre nomadiserende – flyttede sammen på færre, noget større pladser. Det til denne udvikling nødvendige boligbyggeri skete som selvbyggeri med tilfældige materialer, og desværre var den gode gamle grønlandske byggeskik i nogen grad gået i glemme, således at de nye bopladshuse gennemgående var af ringe kvalitet, i adskillige tilfælde endog meget ringe. At søge lån til bygning af bedre huse tænkte man ikke på, da man var bange for ikke at kunne betale de årlige afdrag – gennemsnitsindtægten var jo blandt fangerne meget lav.

Da minister Kjærbo i 1956 som den første minister besøgte Angmagssalik distrikt, blev han forfærdet over de usle boliger, størstedelen af befolkningen boede i, og foranledigede, at de værste bopladser Isortoq, Tiniteqilaq og Skjoldungen blev fuldstændig sanerede, således at samtlige familier nu bor i nye pæne type 3 boligstøtthuse. Det har knebet lidt i den første tid med at betale de årlige renter og afdrag på husene, men det går meget bedre nu; iøvrigt har distriktsrådet hjulpet til ved at betale de skyldige bidrag for de dårligst stillede. I Angmagssalik by og i Kung-

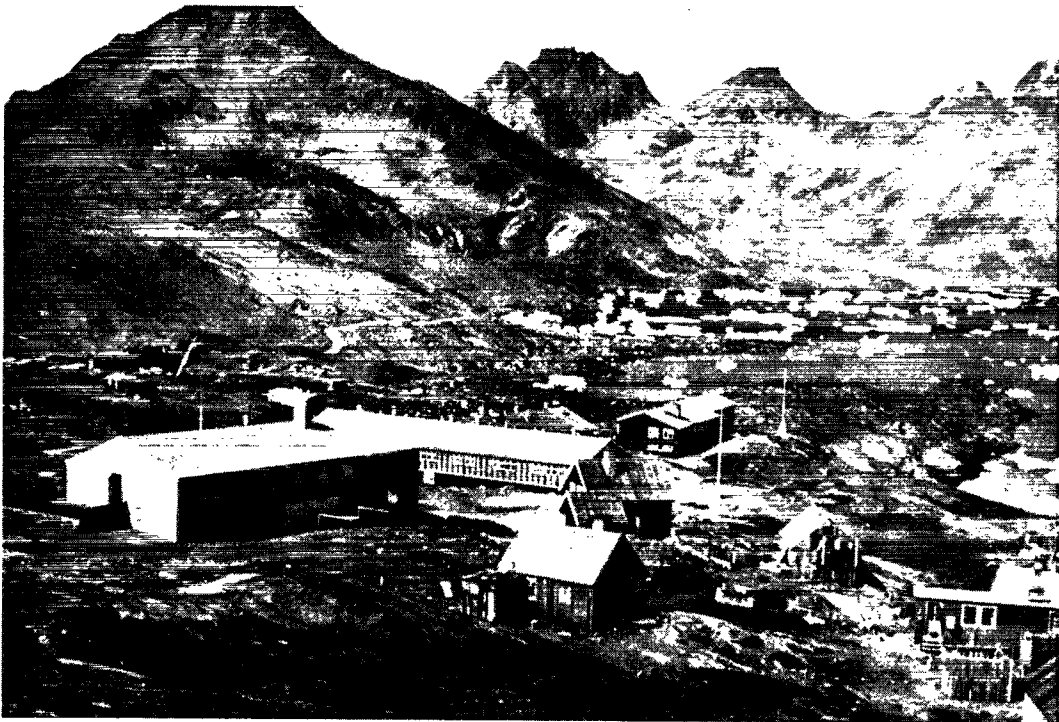

En fløj af Angmagssaliks nye og meget moderne sygehus.

miut er der også sket en sanerning af dårlige boliger og opført nye i de sidste år, men alt i alt må det siges, at der endnu er et godt stykke igen, før boligstandarden i hele distriktet er helt forsvarlig. Et særligt problem udgør her Kap Dan, hvor der endnu kun er saneret nogle få huse dels ved distriktsrådets og dels ved boligstøttefondens hjælp, men også her kan det forventes, at forholdene vil forbedre sig de nærmeste år.

Sundhedsvæsenet i Østgrønland blev der ikke gjort så meget ud af før krigen. I mange år måtte een sygeplejerske – Signe Vest – udfylde både en sygeplejerskes og en læges plads. Det klarede hun da også på storartet måde, men i det lange løb kunne det ikke forsvares ikke at anbringe en læge i hvert fald i Angmagssalik. Det var meningen, at Angmagssalik skulle have haft sin første læge i 1940, men på grund af krigen udsattes det til 1945, hvorefter der konstant har været placeret en distriktslæge i byen og fra 1959 også en assisterende læge. I Scoresbysund kom der læge i 1957, og året efter færdigbyggedes det lille nye sygehus. I Angmagssalik opførtes et stort moderne sygehus i 1956.

Skolevæsenet på Østkysten har i nogen grad været stedbarn med hensyn til investeringer. I Scoresbysund foregår undervisningen i en fløj af kirken, som engang har

Bygningen til venstre i billedet er det nye alderdomshjem.

Foto: Egil Borchersen

været tilstrækkelig, men som absolut ikke er det mere. I Angmagssalik by er der opført et par barakker, som for tiden nogenlunde dækker det lokale behov. Også i Kungmiut er der i år opført en skolebarak, som nogenlunde svarer til behovet. Ved de mindre udsteder er skolerne nogenlunde tidssvarende bortset fra Isortoq og Kap Dan, hvor de er for små og for dårlige. Undervisningen ledes af en udsendt skoleleder, i byen er der desuden 4 udsendte lærere og 2 grønlandskuddannede. Ved Kap Dan og Kungmiut ledes undervisningen af seminarieuddannede kateketer med hjælp af lokaluddannede, og ved de øvrige udsteder varetages undervisningen af lokaluddannede kateketer og læsere. I Kungmiut er der opført bolig for en udsendt lærer i vinter, og den kan tages i brug fra sommeren 1963.

Den nye institution GTO, som opstod efter 1950, har oprettet entreprenørplads i Angmagssalik by med moderne værkstedsbygning, lagerbygninger, håndværkerbarakker og kantinebygning. Det er altsammen nyt og tidssvarende og findes formentlig ikke bedre andre steder i Grønland. Også i Kungmiut er der entreprenørplads med håndværkerbarakker og en mindre kantine. I Scoresbysund har GTO klaret sig med mindre anlæg, og der har ikke været fast byggeleder ved stedet.

I Angmagssalik by er der i 1956 opført et elværk, og hele byen er nu forsynet med gadebelysning og elektrisk lys i husene. Elværket har et par gange måttet udvides, da el-forbruget har vist sig at være større end i første omgang stipuleret.

I forbindelse med bygningen af sygehuset i Angmagssalik opførtes også et vandværk, som de første år kun forsynede sygehuset med vand. Der er siden oprettet tapsteder, og de nærmest vandleddningen liggende tjenesteboliger er nu forsynet med rindende vand.

Foruden boligstøttehusene er der opført en del tjenesteboliger, hvoraf en del i Angmagssalik findes som lejligheder i to rækkehuse.

I 1962 påbegyndtes en atlantkaj på olieøen ved Angmagssalik. Den forventes færdigbygget i 1963.

Handelen har som tidligere nævnt bygget butikker og pakhus ved de små udsteder. I 1962 påbegyndtes et større fiskerianlæg i Kungmiut, som færdigbygges i 1963, hvorefter Kaskelots rolle som salteskib ved Kungmiut er udspillet. Handelen har ønsker og planer om adskilligt flere anlæg i Angmagssalik distrikt, og forhåbentlig opnås der bevillinger hertil i de nærmeste år.

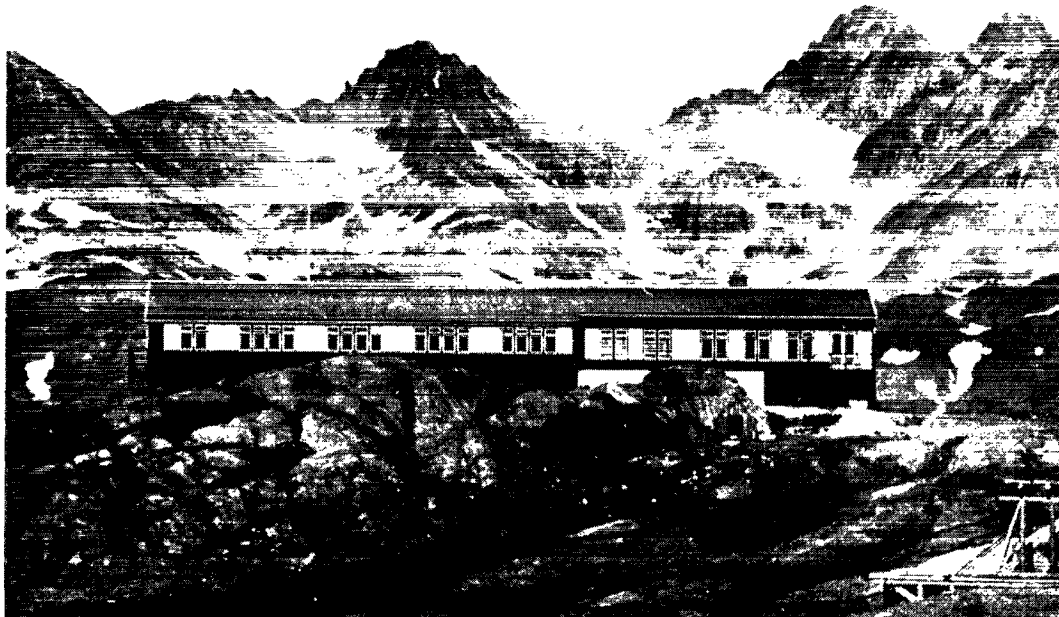
Radiostationerne i Scoresbysund og Angmagssalik oprettedes i 1925. De er siden slået sammen med vejrstationerne, og radiostationen i Scoresbysund er flyttet til Kap Tobin. Der findes nu udstedsradiostationer i Skjoldungen, Isortoq og Kungmiut.

Af stor betydning for Østgrønland har opførelsen af de mange vejrstationer været. Der findes nu vejrstationer ved Danmarkshavn, Daneborg, Kap Tobin, Aputiteq, Angmagssalik og Tingmiarmiut. Opførelsen og forsyningen af disse har givet anledning til mere intensiv besejling af kysten med deraf følgende hyppigere postforbindelser. I Angmagssalik har stationen i nogle år delvis forsynet byen med elektricitet.

Efter anlæggelsen af blyminen ved Mestersvig har Scoresbysund haft nytte af den til minen knyttede flyveplads. I nogle år på den måde, at de maskiner, der fløj fra Island til Mestersvig undervejs droppede post i Scoresbysund. Forbindelsen har også været udnyttet til passagertransport, således at de 250 km fra Mestersvig til Scoresbysund og omvendt tilbagelagdes på slæde. I de sidste år har der med blyminens lille flyvemaskine været en del direkte forbindelser til Scoresbysund, hvor de større maskiner ikke har kunnet lande.

I 1958/59 er der opført to loranstationer på østkysten ved Orssuiagssuaq og ved Qutdleq.

I 1957 påbegyndtes opførelsen af en stor amerikansk radarstation på Kulusukøen. Adskillige gav dengang udtryk for frygt for, hvad dette kunne indebære af ulemper for befolkningen i Kap Dan, som ligger lige i nærheden af den flyveplads og arbejdslejr, som var tilknyttet byggeriet. Man mente, at den megen trafik på stedet

Prinsesse Margrethes børnesanatorium.

kunne jage fangstdyrene væk, og at tilstedeværelsen af de mange fremmede arbejdere kunne have en moralsk nedbrydende indflydelse på befolkningen. Under selve byggeriet var der til tider ca. 400 mand i arbejdslejren, og man kan sige sig selv, at det var en noget overvældende tilvækst til et samfund på knap 300 mennesker. Man gennemførte derfor at undgå forbindelse mellem udstedet og arbejdspladsen – naturligvis ikke 100 %, det ville være umuligt, men dog i så gennemført grad, at man nu kan sige, at udstedets befolkning ingen skade har lidt. Og på fangsten har man ikke kunnet spore nogen nedgang, tværtimod. I hvert fald har Angmagssalik opnået den uomtvistelige fordel, at man nu har en flyveplads på Kulusuk, som beflyves to gange ugentlig, hvorved Angmagssalik har opnået den bedste postforbindelse med omverdenen, som findes i Grønland uden for de amerikanske baser.

Også distriktsrådene har foretaget enkelte større investeringer. I 1961 opførtes i Angmagssalik et vaskeri, som drives for rådets regning. Der er vaskemaskine og elektrisk rulle, og forretningsgangen er som i et dansk quick-vaskeri. Endvidere er der adgang til brusebad. Skolebadningen foregår nu i vaskeriet. I Scoresbysund opførtes i 1954 to „Jens“ huse beregnet på aldersrentenydere, og i Angmagssalik opførtes i 1962 et meget smukt og velindrettet alderdomshjem med plads til 14 gamle.

Man vil af det ovenstående se, at også Østgrønland har fået sin part af de store investeringer, staten har foretaget i Grønland efter 1950.

Ligesom på vestkysten findes der i Angmagssalik nu enkelte private næringsdrivende. I Angmagssalik by er der en privat købmand, en privat kiosk og 3 private håndværksmestre: to tømrermestre og en malermester.

I 1957 opførte Foreningen til Hjælp for grønlandske Børn en børnesanatorium „Prinsesse Margrethes børnesanatorium“ i Angmagssalik, og i 1960 byggedes af organisationen „Red barnet“ „Dronning Ingrid's børnehave“.

Spiritussen har naturligvis også været et problem i Østgrønland. Indtil 1956 var salg af spiritus til den indfødte befolkning forbudt. Ikke desto mindre var det uundgåeligt, at en del af disse fik smag for dette „kultur gode“, som foruden at være velsmagende og på anden måde opmuntrende yderligere blev attraktivt ved, at det var forbeholdt de udsendte. Trods forbudet afholdt ikke alle udsendte sig fra at udskænke spiritus til befolkningen – formentlig først og fremmest fordi man følte lidt ubehag og dårlig samvittighed over at indtage en særstilling på dette punkt. Desuden lærte befolkningen sig ad ukendte veje at fremstille besynderlige, men altid berusende drikke af byggryn, kaffetilsætning, sukker m. m. Da denne ret uværdige tilstand jo ikke var, hvad man havde tilsigtet med forbudet, indførtes i 1956 en rationeringsordning, hvorefter både den lokale befolkning og de udsendte kunne købe en årlig ration af øl, vin og spiritus. I tiden efter har østgrønlænderne vænnet sig til et moderat spiritusforbrug – der er her som andre steder i verden folk, som drikker meget, og folk, som slet ikke drikker. Ordningen har ikke været skadelig, og i 1962 har distriktsrådet i Angmagssalik og Grønlands Landsråd indstillet til Ministeriet, at rationeringsordningen i Angmagssalik ophæves, og at spiritussalget frigives. I Scoresbysund har distriktsrådet endnu ikke turdet tage dette standpunkt, og rationeringen fortsætter deroppe – dog med lidt større rationer end hidtil.

Den danske administration af Østgrønland har fra anlæggelsen af Angmagssalik-kolonien i 1894 været ført ud fra ønsket om at hjælpe den indfødte befolkning. Et vidnesbyrd om, at dette ikke har været ganske forgæves, er det, at befolkningen, der dengang var uddøende som følge af blødhævnfejder og sulteperioder i forbindelse med misfangst, er vokset fra 352 personer i 1894 til ialt 2.200 i 1960.

Man har beklaget, at der er sket en nedbrydning af den oprindelige østgrønlandske kultur, og man har givet udtryk for frygt for, at østgrønlænderne bliver mindre lykkelige som en følge af denne kulturnedbrydning. Man har ud fra en noget romantisk tankegang ment, at „stoute“, „frie“ og på anden måde „ædle“ primitive eskimoer kvalitetsmæssigt stod højere end ganske almindelige samfundsmennesker. Det er meget svært at udtale sig om lykkefølelse eller om kvalitet hos sine medmennesker. Om disse ting tror jeg nok, at man kun kan tale med autoritet, når det gælder en selv. Det ville være en umulig opgave for udenforstående at ville prøve at bevare eller forhøje østgrønlændernes „lykkefølelse“ eller „kvalitet“.

Østgrønlænderinde, præget af ro og værdighed.

Det er rigtigt, at den oprindelige kultur nedbrydes og forsvinder. Det kan man lige så godt se i øjnene. Fra dansk side har man skabt et helt nyt samfundssystem, har indført en helt ny religion, og er først og fremmest i gang med at skabe et helt nyt erhvervmæssigt eksistensgrundlag. De faktorer, hvorpå den gamle kultur hvilede, er altså væk, og så forsvinder kulturen, hvad enten man kan lide det eller ej, og befolkningen må selv på det nye grundlag danne sig et nyt kulturmønster eller ansigt udadtil. Det, man fra dansk side har gjort og fremdeles vil gøre, er ved tekniske foranstaltninger at forbedre befolkningens økonomiske muligheder, gennem undervisningsvæsenet at bibringe dem den nødvendige viden og kunnen, gennem sundhedsvæsenet at skåne dem for sygdomme, og herved skabe grundlaget for et sundt og levedygtigt samfund. Denne udvikling skal naturligvis ikke gå hurtigere, end at befolkningen kan følge med – nå at vænne sig til den. Men den skal på den anden side gå så hurtigt, at befolkningen på det tidligst mulige tidspunkt vil kunne klare sig på lige fod med befolkningen i det øvrige Danmark.

Når man har boet nogle år i Østgrønland, opdager man, at befolkningen her har en meget stærk frihedsfølelse, så stærk, at ingen østgrønlander bryder sig om at give en ordre til en anden. Befolkningen er sig fuldstændig bevidst, at den nødvendigvis må gennemgå en udvikling, men den regner sig ikke af den grund for ringere end andre, tværtimod. Man opdager først og fremmest, at befolkningen er meget venlig og gæstfri og uegennyttigt hjælpsom over for fremmede, og at den ikke er synderligt autoritetstro.

Disse karaktertræk har befolkningen som en arv fra deres gamle kultur, og jeg vil ønske for den – med fare for selv at blive kaldt romantiker – at den altid må kunne bevare dem.